

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN MIETINTÖ 30/2006 vp

Hallituksen esitys ratalaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 25 päivänä lokakuuta 2006 lähettänyt liikenne- ja viestintävaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen ratalaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 222/2006 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Kaisa Leena Välipirtti, liikenne- ja viestintäministeriö

- hallitusneuvos Auvo Haapanala, ympäristöministeriö
- yli-insinööri Jukka Lahtinen, Maanmittauslaitos
- investointijohtaja Kari Ruohonen, Ratahallintokeskus
- hallintojohtaja Pertti Saarela, VR-Yhtymä Oy
- johtaja Markku Tornberg, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— oikeusministeriö.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi rautateiden suunnittelua, rakentamista, kunnossapitoa ja lakkauttamista koskeva ratalaki. Eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta annettuun lakiin, maankäyttö- ja rakennuslakiin sekä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain 9 §:ään tehtäisiin ratalaista johtuvat muutokset.

Rataverkko luokiteltaisiin runkoverkkoon ja muuhun rataverkkoon. Runkoverkko koostuisi nopean henkilöliikenteen ja raskaan tavaraliikenteen radoista, joilla on valtakunnallista merkitystä ja jotka palvelisivat lisäksi maakuntien välistä pitkämatkaista liikennettä. Runkoverkole ei saisi rakentaa uusia tasoristeyksiä.

Laissa olisi rautatien suunnittelun ja alueiden käytön yhteensovittamiseen sekä vuorovaikutukseen perustuvat suunnittelusäännökset. Rau-

tatien rakentamista ja parantamista varten hyväksyttäisiin yleissuunnitelma ja ratasuunnitelma. Yleissuunnitelma ja ratasuunnitelma olisivat hallinnollisia päätöksiä, joihin asianosaisilla on muutoksenhakumahdollisuus. Ratasuunnitelman hyväksymispäätöksen nojalla radanpitäjä voisi käynnistää ratatoimitukseksi kutsuttavan lunastustoimituksen, eikä erillistä lunastuslupaa tarvittaisi.

Rautatiealueen ulkopuolisten alueiden käyttöä voitaisiin turvallisuussyistä rajoittaa. Ratasuunnitelmassa voitaisiin osoittaa suojajä- ja näkemäalueita, joilta voitaisiin poistaa kasvillisuutta ja joilla rakennusten pitäminen olisi kielletty.

Rautatiealueiden hankinta ja korvausten määrittäminen tapahtuisi ratatoimituksessa. Laissa olisi myös rautatien lakkauttamista koskevat

säännökset. Lakkauttamisesta määrättäisiin ratasuunnitelmassa, jossa osoitettaisiin radanpitäjän tehtäväksi myös tarvittavat ennallistamistoimenpiteet.

Ratalaki ja siihen liittyvät lainmuutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan aikaisintaan puolen vuoden ja viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena sekä hyvin valmisteltuna. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muutamattomana seuraavin huomautuksin.

Asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota yleis- ja ratasuunnitelman pitkiin voimassaoloaikoihin. Valiokunta toteaa, että yleissuunnitelman voimassaoloajaksi esityksessä on esitetty enimmillään 12 vuotta ja teknisiä yksityiskohtia sisältävän ratasuunnitelman voimassaoloajaksi enimmillään kahdeksan vuotta. Määräajat jakautuvat eri tavalla kuin maantielaissa, mutta ovat kokonaisajaltaan yhtä pitkiä eli 20 vuotta. Valiokunta pitää kokonaisaikaa 20 vuotta pitkänä, mutta toteaa, että laajojen pitkittäishankkeiden suunnittelussa tällainenkin aika saatetaan tarvita, vaikka suunnitelmat pyritään toki toteuttamaan nopeammin. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että suunnitelmien toteuttamisessa edetään ripeästi, mutta tiedostaa samalla, että ripeän to-

teuttamisen esteenä on usein määrärahojen jaksottaminen.

Alueiden hankkimisesta ja korvauksista säädetään ratalain 5 luvussa. Radanpidon tarpeisiin tarvittavien alueiden ja oikeuksien lunastaminen suoritetaan ratatoimituksessa. Lunastamisessa noudatetaan, mitä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annettussa laissa (603/1977) säädetään, jollei ratalaista muuta johdu. Korvausten määrien määrittämisessä on valiokunnan saaman selvityksen mukaan ollut heilahtelevaisuutta, vaikkakin korvausperusteena käytetään kauppahintatilastoja. Valiokunta kiinnittää huomiota kansalaisten samanlaiseen kohteluun ja pitää välttämättömänä, että lunastettavien alueiden korvauksissa noudatetaan samoja laskentaperusteita koko maassa.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella liikenne- ja viestintävaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muutamattomina.

Helsingissä 7 päivänä joulukuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Markku Laukkanen /kesk	Pertti Salovaara /kesk
vpj.	Matti Kangas /vas	Arto Seppälä /sd
jäs.	Mikko Alatalo /kesk	Timo Seppälä /kok
	Saara Karhu /sd	Harry Wallin /sd
	Marjukka Karttunen /kok	Lasse Virén /kok
	Inkeri Kerola /kesk	Raimo Vistbacka /ps
	Reino Ojala /sd	vjäs. Reijo Paajanen /kok
	Erkki Pulliainen /vihr	Lyly Rajala /kok.
	Eero Reijonen /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker.